

Универзитет у Нишу
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
Бр. 01-3103/1
08/11/2023. године

На основу члана 36. Правилника о мастер академским студијама права Служба за наставу и студентска питања даје следеће

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е

1. Обавештава се јавност да су завршни мастер рад и Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада под називом „Здравствена заштита осуђеника”, кандидата Михајловић Биљане, број досјеа M010/22-O, студента мастер академских студија права на Правном факултету у Нишу, примљени дана 08/11/2023. године и да се налазе у Библиотеци и на сајту Факултета.
2. Извештај и мастер рад доступни су, у року од 5 (пет) дана од дана истицања овог обавештења на огласну таблу Факултета, заинтересованим лицима у времену од 08,00 до 15,00 сати сваког радног дана.
3. Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада су саставни део овог обавештења.
4. Ово обавештење истаћи на сајт и доставити Библиотеци.

СЛУЖБА ЗА НАСТАВУ И
СТУДЕНТСКА ПИТАЊА

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ			
ПР. РАД	08. 11. 2023.		
ОП. ЈЕН			
01	3103		

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Служба за наставу и студентска питања

На седници Катедре за кривичноправне науке одржаној у уторак 31. 10. 2023. године начињен је предлог заведен под бр. 02-3020 од 1. 11. 2023. године, па је на основу члана 34. и 35. Правилника о мастер академским студијама права Правног факултета Универзитета у Нишу и предлога Катедре, Декан Одлуком бр. 01-3033 од 02. 11. 2023. године формирао Комисију за писање извештаја за оцену и јавну одбрану завршног рада под називом: „Здравствена заштита осуђеника“, Михајловић Биљане, студента мастер академских студија права (број досијеа M010/22-O), у саставу: др Миомира Костић, редовни професор Правног факултета у Нишу, ментор, председник Комисије, др Дарко Димовски, редовни професор Правног факултета у Нишу, члан, и, др Зоран Ћирић, редовни професор Правног факултета у Нишу, члан. Комисија за писање извештаја за оцену и јавну одбрану завршног рада, после детаљног прегледа завршног рада, Служби за наставу и студентска питања доставља

ИЗВЕШТАЈ

Мастер рад под називом „Здравствена заштита осуђеника“, Михајловић Биљане, написан је на две стотине двадесет и четири стране компјутерски обрађеног текста, са проредом. Кандидаткиња је цитирање вршила у фуснотама (укупно 157). Литерарну основу рада чине: 16 библиографских јединица на српском језику (књиге, уџбеници, научни и стручни радови); 11 библиографских јединица на страном језику (научни и стручни радови, у штампаном издању); и 98 правних извора (закона, споразума, одлука и уредби).

У погледу структуре, мастер рад се састоји из тринаест рад тематски повезаних целина, уз наслове: Увод, Закључак, Попис коришћене литературе, Извори на страном језику, Попис остале документације, Електронски извори, Сажетак, Abstract, Биографија.

У **Уводу** (стр. 1) изложен је предмет рада - здравствена заштита осуђеника, који представља значајни сегмент поступања према осуђеним лицима, у циљу заштите њихових права и спречавања било каквог облика понижавајућег и нечовечног поступања према овим лицима. Поступање са осуђеним лицима у смислу здравствене заштите

представља распрострањену глобалну појаву, која не заобилази ни развијене, ни неразвијене земље, и управо из тог разлога је неопходно употребити све могуће ресурсе како би се превентивно деловало, али и како би се сузбио или бар смањено обим неадекватног поступања према осуђеним лицима. С друге стране, заводске установе као и службе које су у њима успостављене ради пружања здравствене заштите, и сви други државни органи и институције које на било који начин пружају здравствену заштиту осуђеном лицу или су са осуђеницима на одређени начин повезане располажу огромним утицајем и имају значајну улогу приликом здравствене заштите ових лица. Рад приказује да ли и на који начин, пре свега заводске установе у којима су смештена осуђена лица, на одговарајући начин пружају здравствену заштиту овим лицима. Предмет овог рада је управо поступање заводских установа са осуђеницима, и то кроз призму релевантних података добијених анализом доступних информација на међународном нивоу, које су биле предмет истраживања, као и анализом података добијених непосредним истраживањем заводских установа у Републици Србији. Заводске установе, и саме државе као њихови оснивачи, имају апсолутну обавезу успостављања одговарајућих услова у смислу пружања здравствене заштите осуђеницима, у складу са законом. Значај овог рада јесте у томе да укаже на то да ови субјекти имају и морају имати одговорност уколико дође до било каквих пропуста или неадекватног поступања у овој области.

У првом делу рада под називом *Положај осуђеника према одредбама Закона о извршењу кривичних санкција* (стр. 2-6) рад читаоце упознаје са појмом осуђеног лица који се упућује и смешта у заводску установу. Наводе се релевантне дефиниције и објашњења појмова који се односе на регулисање самог статуса осуђеника, с обзиром на то је да је тај статус комплексан, посматран кроз норме Закона о извршењу кривичних санкција.

Други део рада *Појам права на здравствену заштиту осуђеника* (стр. 6-7) посвећен је сагледавању здравствене заштите, начинима пружања, поступањима заводских установа, али и других релевантних и повезаних државних органа и институција које се односе на осуђена лица.

Трећи део рада под називом *Међународни прописи који регулишу здравствену заштиту осуђеника* (стр. 7-8) односе се на међународну правну регулативу о пружању здравствене заштите осуђеницима. У овом делу детаљно су описане све правне норме о питањима здравствене заштите осуђеника садржане у међународним изворима, и то: Стандардна минимална правила Уједињених нација за поступање са затвореницима и Начелима медицинске етике која се односе на улогу здравственог особља нарочито лекара, у заштити затвореника и лица у притвору од мучења и других свирепих или понижавајућих казни и поступака; и, Европска затворска правила.

Четврти део рада *Заштита према осталим међународно-правним прописима* (стр. 16-25) такође се односи на поступање државе, завода, управе завода, а посебно здравствене службе и других државних органа и институција који су дужни да осуђеним лицима обезбеде одговарајућу здравствену заштиту. У ове изворе спадају: Основни принципи за поступање са затвореницима, скуп принципа за заштиту свих лица под било

којим обликом притвора или затвора, Конвенција против тортуре и других свирепих, нехуманих или понижавајућих казни или поступака, Међународна конвенција за заштиту свих лица од присилног нестанка, Европска конвенција о људским правима, Њујоршка конвенција о спречавању мучења, нечовечних или понижавајућих казни или поступака, Препорука бр. Р (98)7 Комитета министара држава чланица о етичким и организационим аспектима здравствене заштите у затворима, Препорука Р(93)6 Комитета министара државама чланицама о затворским и криминолошким аспектима контроле преносивих болести, укључујући сиду и с тим повезане проблеме у затвору.

Пети део рада под називом *Национални оквир здравствене заштите осуђеника* (стр. 26-32) представља анализу националних извора који регулишу здравствену заштиту осуђеника на основу националних извора У Републици Србији, који обухвата: Устав Републике Србије, Кривични законик, Законик о кривичном поступку, Закон о извршењу кривичних санкција.

Шести део под називом *Пресуде Европског суда за људска права које се односе на неадекватно поступање према лицима лишеним слободе у смислу пружања здравствене заштите и Повреде Европске конвенције о људским правима и основним слободама* (стр. 33-36) представља анализу пресуда Европског суда за људска права које се односе на неадекватно поступање према осуђеницима у делу који се односи на здравствену заштиту ових лица. Овај део обухвата анализу пресуда: Chase Khalvash V Russia (application no 32917/13), Chase Suzuluk V Uk (Application no 36936/05), Chase Stoyan Mitov v Bulgaria (Application no 60922/00). У свим наведеним пресудама описано је како и на који начин је дошло до неадекватног поступања према осуђеницима, као и то да ли је Суд нашао да је у конкретном случају дошло до повреде Конвенције.

Седми део под називом *Европска затворска опсерваторија* (стр. 37-51) односи се на неваладино међународно тело које врши посету заводским установама у земљама Европе, и то: Италије, Португала, Немачке, Аустрије, Грчке, Француске, Летоније, Пољске и Уједињеног Краљевства. У овом делу рада обрађен је аспект здравствене заштите и медицинских услуга који се у наведеним земљама пружа женама и деци лишеним слободе. Прикупљени подаци представљају квантитативну и квалитативну анализу добијених података. Истраживање Опсерваторије базира се на извештајима ЦПТ делегације, који су такође у раду обрађени.

Осми део под називом *Европски комитет за спречавање мучења и нечовечног поступања - ЦПТ посете и извештаји* (стр. 52-101) односи се на посету ЦПТ делегације замљама потписницама Конвенције која спроводи анализу стања затечених у заводским установама које су током посета контролисане. ЦПТ делегација редовне периодичне посете заводских установа обавља не четири године, док се ad hoc посете обављају повремено, некада и више пута годишње. У овом делу су обрађени извештаји посета следећих земаља: Уједињеног Краљевства, Француске, Италије и Грчке. За сваку од наведених земаља обрађени су релеванти извештаји ЦПТ делегације у делу који се односи на здравствену заштиту. Описане су саме здравствене услуге, капацитет заводских болница, број лекара и медицинског особља, психијатријска нега, нега пацијената који

болују од болести зависности, психијатријска нега, токсиколошки аспект, ХИВ позитивни затвореници, као и препоруке ЦПТ делегације упућене заводима у циљу побољшања услова у затворима.

Девети део под називом *Извештаји који се односе на Балкан* (стр. 102-133) представља анализу извештаја ЦПТ делегације о стањима заводских установа у земљама које се граниче са Републиком Србијом. Извештаји су сачињени за: Бугарску, Македонију, Албанију, Црну Гору, Босну и Херцеговину, Хрватску, Мађарску и Румунију. За сваку од наведених земаља обрађени су делови релевантих извештаја ЦПТ делегације који се односе на здравствену заштиту осуђеника. Описане су: саме здравствене услуге, капацитет заводских болница, број лекара и медицинског особља, психијатријска нега, нега пацијената који болују од болести зависности, психијатријска нега, токсиколошки аспект, ХИВ позитивни затвореници, као и препоруке ЦПТ делегације упућене заводима у циљу побољшања услова у затворима.

Десети део под називом *Европски комитет за спречавање мучења и нечовечног поступања - ЦПТ извештаји који се односе на Републику Србију* (стр. 134-145) представља анализу пет извештаја посета са препорукама које су обављене у Републици Србији у контролисаним заводским установама, као и у установама које се односе на пружање здравствене заштите осуђеницима. Овај део рада написан је с посебном пажњом с обзиром на то да се ради о заводским установама код нас које су биле предмет непосредног истраживања, везано за здравствену заштиту осуђеника. Обухваћене су све препоруке које је делегација упутила нашој држави у циљу побољшања положаја затвореника.

Једанаести део под називом *Извештаји Заштитника грађана о здравственом третману осуђеника и других лица лишених слободе* (стр. 146-153). У овом делу се поред анализе извештаја врши и упоређивање стања у заводским установама у Републици Србији кроз призму Заштитника грађана са извештајима ЦПТ делегације.

Дванаести део под називом *Здравствени третман осуђеника у пенитенцијарним установама код нас* (стр. 154-200) односи се на непосредно истраживање које је обављено приликом упита на Захтев за информације од јавног значаја како би се од заводских установа у Републици Србији прибавили релевантни подаци који би се анализирали и статистички обрадили. Истраживање је обављено анализом података добијених од стране: Окружног затвора у Суботици, Окружног затвора у Зрењанину, Окружног затвора у Новом Пазару, Окружног затвора у Крушевцу, Окружног затвора у Прокупљу, Окружног затвора у Врању, Окружног затвора у Београду, Окружног затвора у Зајечару, као и Казнено-поправног завода Ниш, Казнено поправног завода Сомбор, Казнено поправног завода у Београду - Падинска Скела, Казнено поправног завода Шабац, Казнено поправног завода Сремска Митровица и Казнено поправног завода Краљево. Подаци се односе на поступање здравствене службе према осуђеницима у наведеним установама, број ХИВ позитивних затвореника, први пријемни преглед, дијагностификована обољења затвореника пре ступања у завод, број лица која су током издржавања казне оболела од одређеног обољења, начин упућивања лица на

специјалистичко лечење ван завода, преглед лица у присуству службе обезбеђења, број обавезних медицинских прегледа, начин лечења лица у оквиру завода, доступност лекова и медицинских помагала, начин спровођења специјалистичких прегледа. На крају је обављена статистичка анализа свих прикупљених података.

Тринаести део под називом *Анализа података других државних органа о пруженој здравственој заштити осуђеницима* (стр. 201-203) односи се на релевантне податке који се односе на пружање здравствене заштите осуђеницима ван заводских установа. Подаци се односе на стоматолошке услуге пружене на Медицинском факултету Универзитета у Нишу, Клинике за стоматологију у којој лица КПЗ Ниш приступају у случају потребе за стоматолошким услугама. Анализа самоубистава извршеног у КПЗ Ниш, јуна 2017. године чији су подаци добијени увидом у списе предмета Вишег јавног тужилаштва у Нишу који је констатовао да нема места покретању кривичног поступка с обзиром на то да се ради о самоубиству лица. Превенција самоубиства представља значајан аспект здравственог третмана, што је детаљно објашњено кроз велики део рада.

У *Закључку* (стр. 204) се наводи да осуђена лица представљају лица о којима постоје бројне предрасуде. У друштву се неретко дешава да се ова лица због свог правног статуса сматрају лицима која заслужују да им се ускрате сва права с обзиром на то да су она својим противправним понашањем повредила неко правом заштићено добро. Из тих разлога на међународном и националном плану донети су бројни прописи који објашњавају, регулишу и пружају заштиту осуђеницима. Лишење слободе само по себи представља ограничење и/или лишење једног од најзначајнијих људских права - права на слободу. Многа лица нису ни свесна колико је слобода значајна у човековом животу док слобода не буде одузета. Из тих разлога се и прописује лишење слободе како би се утицало на негативно понашање лица која су склона било ком облику девијантног понашања и вршењу кривичних дела.

Међународним прописима извршена је свобухватна и веома значајна правна регулатива којом би се осуђена лица заштитила од сваког облика кршења и одузимања њихових гарантованих права у већој мери од оне која им се законито одузима. Бројни међународни акти садрже значајне прописе о здравственим третманима осуђеника, свесни чињенице да се ради о једном од основних права и да би се њиховим ускраћивањем нарушила остала најважнија права човека, право на живот и неповредивост физичког и психичког интегритета. Позитивни извори националног законодавства који регулишу ову област донети су касније у односу на међународне прописе. Из тих разлога примећује се значајна имплементација међународних прописа у наш правни систем, те се на овај начин само учвршћује поштовање права лица лишених слободе. Ова тема не може се посматрати само из правног угла, већ и са медицинске стране. Баш због тога потребно је обезбедити квалификован медицински кадар који ће уз поштовање правних прописа обезбедити апсолутно поштовање права осуђеника.

Закључак и предлог

После детаљног разматрања мастер рада: „Здравствена заштита осуђеника“ студенткиње Михајловић Биљане можемо да закључимо да пред кандидаткињом није био нимало лак и једноставан задатак. Требало је, наиме, проучити и анализирати обимну домаћу и инострану законску и правнотеоријску литературу, као и актуелне прописе који се односе на здравствену заштиту осуђеника, као и спровести непосредно истраживање у заводским установа у Републици Србији, како би се они статистички обрадили и упоредили међусобно, али и са доступним подацима званичних међународних тела која врше контролу ових заводских установа.

После детаљног разматрања завршног рада, под називом: „Здравствена заштита осуђеника“, кандидаткиње Михајловић Биљане, Комисија за писање извештаја за оцену и јавну одбрану завршног рада износи став да је кандидаткиња Михајловић Биљана била пред комплексним задатком обраде једне захтевне теме с обзиром на то да здравствена заштита осуђеника не ужива довољно пажње приликом обраде третмана осуђеника у домаћим и међународним изворима, али и у домаћој и међународној литератури без обзира на свој изузетан значај.

Значај мастер рада, као и истраживање које је спроведено у сврху израде мастер рада, огледа се у приказивању улоге коју заводске установе али и здравствене службе унутар истих имају у циљу пружања неопходне здравствене заштите осуђеницима. Рад је обухватио и непосредно истраживање који се односи на ове појмове, као и анализу података добијену истраживањем и приказивањем паралеле у неједнаком поступању заводских установа у смислу пружања здравствене заштите. У раду је детаљно приказан начин употребе пружања адекватне здравствене заштите осуђеницима, пре свега у циљу заштите њихових гарантованих права.

Међу посебним квалитетима по којима се издваја овај мастер рад је свеобухватно теоријско и практично посматрање здравствене заштите као облика третмана осуђеника притом илуструјући своја запажања званичним статистичким подацима и непосредним одговорима самих заводских установа али и јавно доступних међународних извешатаја који одговарају овој теми. При обради постављене теме, кандидаткиња се није задржавала само на пуком интерпретирању законске литературе, већ је аргументовано и полемички износила и бранила своја оригинална гледишта. Овај рад, по својој обухватности, опредељености кандидаткиње да професионално и лично заступа уверење о остваривости и утемељености прописаних права осуђеника представља за ментора и чланове Комисије остварење њихове мисије у образовању правника као носилаца разумевања и ширења идеје о праву као друштвеној математици које регулише, али и штити интересе грађана у држави.

Стога, Комисија закључује да мастер рад кандидаткиње Михајловић Биљане „Здравствена заштита осуђеника“, представља резултат самосталног и називом оригиналног научног рада из области пенологије, шире посматрано области кривичноправних наука.

Кандидаткиња је у раду систематизовала и анализирала постојећу правнотеоријску, прикупила практичну и законску литературу и својим радом дала одређени допринос науци кривичног права. Пошто су испуњени услови предвиђени у члану 36. Правилника о мастер студијама Правног факултета у Нишу, Комисија сматра да је завршни рад: „Здравствена заштита осуђеника“ кандидаткиње Михајловић Биљане, студенткиње мастер академских студија права на Правном факултету Универзитета у Нишу (број досијеа М010/22-О), подобан за јавну одбрану.

Стога, Комисија предлаже Катедри за кривичноправне науке Правног факултета Универзитета у Нишу да усвоји Извештај за оцену и јавну одбрану завршног рада Здравствена заштита осуђеника“ кандидаткиње Михајловић Биљане.

У Нишу, 6. новембра 2023. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

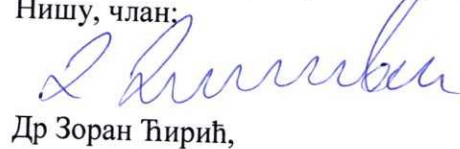
Др Миомира Костић,

редовни професор Правног факултета у
Нишу, ментор, председник Комисије;

Др Дарко Димовски,

редовни професор Правног факултета у
Нишу, члан;

Др Зоран Ђирић,

редовни професор Правног факултета у
Нишу, члан.

